

**ALTERNATYWNE
NARRACJE
W PRACY
Z MŁODZIEŻĄ**

Wydawca

Stowarzyszenie Amnesty International
pl. Lelewela 8
01-624 Warszawa
www.amnesty.org.pl

Autor

Dariusz Grzemny

Redakcja prowadząca

Michał Kłopotcki

Redakcja językowa

Olga Ślifirska

Projekt graficzny i skład

Marzena Piłko

© Stowarzyszenie Amnesty International
Warszawa 2019

ISBN 978-83-948139-3-2

Publikacja została wydana w ramach międzynarodowego projektu edukacyjnego „SILENCE HATE – wyłącz nienawiść. Zmiana języka może zmienić świat” realizowanego przez Stowarzyszenie Amnesty International dzięki wsparciu finansowemu ze środków Komisji Europejskiej (764570) z programu „Prawa, równość i obywatelstwo”. Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Unii Europejskiej.

W całym tekście zastosowano język równościowy, nazywany też włączającym. Jego celem jest podkreślenie obecności i włączenie perspektyw osób z grup dotychczas marginalizowanych, a także tworzenie bardziej sprawiedliwych i włączających norm językowych, które odzwierciedlają różnorodność świata.

Spis treści

Wprowadzenie	5
O projekcie	6
Alternatywne narracje	7
Czym jest narracja	7
Narracje na temat migracji/uchodźstwa	8
Mowa nienawiści jako narracja	9
Czym są alternatywne narracje	11
Jak tworzyć alternatywne narracje	14
Zanim przeprowadzisz zajęcia z młodzieżą	17
Ćwiczenia	18
Ćwiczenie 1 – Komora i bańka	20
Ćwiczenie 2 – Młoda Wikipedia	22
Ćwiczenie 3 – Mowa nienawiści w działaniu	24
Ćwiczenie 4 – Nienawistna narracja/Alternatywna narracja	26
Ćwiczenie 5 – Alternatywna narracja – tworzenie	28

Wprowadzenie

Żyjemy w świecie wypełnionym narracjami – opowieściami o ludziach, rzeczach czy zjawiskach. Nie tylko słyszymy je od naszych przyjaciół czy z mediów, ale też tworzymy je na bazie własnych doświadczeń, przemyśleń i wyobrażeń. Narracje odzwierciedlają nasz sposób widzenia i rozumienia świata, przekazują emocje i wywołują je u innych osób. Niektóre mają pozytywny przekaz, a inne oparte są na stereotypach, uprzedzeniach czy nienawiści.

Narracje dotyczące uchodźców i uchodźczyń, obecne w przestrzeni prywatnej (np. podczas rozmów ze znajomymi) oraz publicznej (np. w mediach), często są opowieściami pokazującymi świat w czarno-białych kolorach: dzielą ludzi na „dobrych” (nas) i „złych” (uchodźców/uchodźczynie). Brak w nich faktów pochodzących ze sprawdzonych źródeł. W przekazie dominują emocjonalne opinie, które pokazują spolaryzowany świat. Opowieści te często wpływają na nasz własny sposób postrzegania i rozumienia rzeczywistości; utożsamiamy się z nimi, kształtujemy swoje przekonania, poznajemy siebie i nasze własne reakcje związane z zagadnieniami, których często nie rozumiemy lub o których mało jeszcze wiemy.

Mowa nienawiści jest narracją, która poprzez słowa, filmy i obrazy próbuje odczłowieczyć i poniżyć ludzi z powodu tego, kim są. Pokazuje także nasze lęki, które często pojawiają się, gdy do głosu dochodzą wyobrażenia i fantazje nie mające nic wspólnego z rzeczywistością.

Mowa nienawiści w Internecie to niepokojące, złożone zjawisko, które ma głębokie korzenie kulturowe i społeczne, i które stawia nowe pytania dotyczące zagadnienia wolności słowa w sieci. Badania pokazują, że mowa nienawiści wobec migrantów

i uchodźców w Europie nasila się. Liczba komentarzy naruszających granice wolności słowa, a także intensywność nienawiści w Internecie doprowadziły do sytuacji, w której konieczne jest znalezienie rozwiązań i narzędzi zapobiegających tej formie prowadzenia dyskusji.

Mobilizacja społeczeństwa w obszarze kultury i edukacji przyczynia się do zwalczania mowy nienawiści, promując wolność i społeczne zaangażowanie. Ważne, by media i tak zwani zwykli ludzie wyrażali swój sprzeciw wobec mowy nienawiści.

Sprzeciw można wyrazić poprzez tworzenie i promowanie tzw. alternatywnych narracji – opowieści, które pokazują świat, w którym prawa człowieka wszystkich ludzi są szanowane, w którym życie każdego człowieka ma wartość, w którym nie ma łatwych odpowiedzi czy rozwiązań problemów, w których świat nie jest czarno-biały.

Ten materiał jest wprowadzeniem w problematykę tworzenia alternatywnych narracji związanych z uchodźcami/uchodźczyniami. Znajdziecie tu informacje na temat alternatywnych narracji oraz propozycje ćwiczeń, które można przeprowadzić z młodymi ludźmi, by przygotować ich do tworzenia alternatywnych narracji.

O projekcie

Celem międzynarodowego projektu „**SILENCE HATE – wyłącz nienawiść. Zmiana języka może zmienić świat**” jest zwalczanie i zapobieganie mowie nienawiści w Internecie wymierzonej w migrantów/migrantki i uchodźców/uchodźczynie poprzez rozwijanie nowych i twórczych przekazów.

Najbardziej skutecznym sposobem walki z nienawiścią jest edukacja i debata. Szkoły i media odgrywają zasadniczą rolę w zwalczaniu wrogości oraz uprzedzeń, we wspieraniu solidarności społecznej, a także w rozwijaniu zrozumienia i empatii. Zamiast skupiać się na negatywnych konsekwencjach korzystania z Internetu, zachęcamy do zbadania możliwości oferowanych przez nowoczesne technologie i innowacyjne produkcje medialne na potrzeby dialogu międzykulturowego.

Umiejętne korzystanie z mediów jest ważne, ponieważ przekazy medialne wpływają na postrzega-

nie świata i nastawienie społeczeństwa. Zwłaszcza w przypadku newralgicznych tematów takich jak np. migracja, ważna jest świadomość skutków przepływu informacji. W erze mediów społecznościowych promowanie właściwego korzystania z mediów jest pilne.

Projekt realizowany jest w latach 2018 - 2019 i angażuje następujące grupy: młodzież, nauczycieli/nauczycielki, edukatorów/edukatorki, aktywistów/aktywistki, dziennikarzy/dziennikarki, blogerów/blogerki, osoby zarządzające mediami społecznościowymi.

W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

1

SZKOLENIE „EUROPEAN
MEDIA CAMP”
23-27 kwietnia 2018

5-dniowe szkolenie dla dziennikarzy/dziennikarek aktywistów/aktywistek działających w mediach. Celem było stworzenie sieci kreatywnych osób związanych z mediami, które wspólnie tworzą alternatywne przekazy o migracji.

2

SZKOLENIA DLA EDUKATORÓW
I EDUKATOREK 15-17 czerwca
i 14-16 września 2018

Szkolenie dla nauczycieli/nauczycielek i edukatorów/edukatorek na temat zwalczania mowy nienawiści poprzez rozwijanie umiejętności krytycznego korzystania z mediów i tworzenia przekazów wrażliwych na prawa człowieka.

3

WARSZTATY DLA MŁODZIEŻY
listopad 2018
– październik 2019

Warsztaty mające na celu wyposażenie młodzieży w umiejętność identyfikacji mowy nienawiści w sieci i reagowania na nią za pomocą narzędzi internetowych oraz tworzenia własnych przekazów.

4

PRODUKCJA PRZEKAZÓW
MEDIALNYCH

Raporty, kampanie w mediach społecznościowych i produkcje medialne tworzone przez młodzież i osoby pracujące z mediami, będące alternatywą dla dominującego w sieci nienawistnego dyskursu o migracji.

5

KAMPANIA ONLINE

Kampania internetowa skierowana do szerokiej publiczności, promowana przez stronę internetową i media społecznościowe.

6

WYDARZENIA PUBLICZNE

Siedem krajowych wydarzeń i konferencja podsumowująca w Brukseli.

Alternatywne narracje

Czym jest narracja?

Narracja to słowo, które z pewnością wielokrotnie pojawiało się w szkole na lekcjach języka polskiego podczas omawiania tekstów literackich. Stąd zapewne wiemy, że narracja to opowieść, która ma początek, środek i koniec oraz wiążący je wątek. Narrator to ktoś, kto opowiada historię, komunikuje odbiorcy – poprzez słowa czy w innej formie – pewien obraz świata lub przekazuje informacje, które pozwalają interpretować rzeczywistość. Sposób przedstawienia tej rzeczywistości wpływa na nasz sposób myślenia, ponieważ opowieść podlega naszej interpretacji, a każda interpretacja zależna jest od wielu czynników: od tego, jaką mamy wiedzę na dany temat, jaki mamy stosunek emocjonalny do danej treści, jaki mamy nastrój, w jakiej rzeczywistości społeczno-politycznej funkcjonujemy. Narracja to zatem coś co istnieje poza słowami czy obrazem, ale konkretyzuje się właśnie w tekście czy innej formie. Nie musi być to tekst literacki – może to być tekst publicystyczny, wpis w mediach społecznościowych, mem, seria obrazków czy fotografii. Wszystkie te formy mogą „opowiadać” historię, która ma kontekst, bohaterów/bohaterki i treść. Czasami wszystko wyrażone jest wprost, a czasem musimy się domyślać, wykorzystując nasze własne zasoby – to co już wiemy na dany temat czy to, jakie mamy doświadczenia. Narracja nie tylko dostarcza informacji potrzebnych do zbudowania obrazu rzeczywistości, ale także może wywołać wiele reakcji emocjonalnych, na przykład w stosunku do bohaterów/bohatek narracji. Narracja może dostarczyć argumentów (niekoniecznie racjonalnych) do ukształtowania naszej postawy wobec pewnej grupy ludzi przedstawionej w opowieści lub doprowadzić do zmiany lub utrwalenia naszych przekonań dotyczących jakiegoś problemu i sposobu jego rozwiązania. W konsekwencji, odbiorca narracji może powielać usłyszaną przez siebie opowieść – która niekoniecznie jest oparta na faktach czy wiedzy naukowej. Celem takiego działania będzie wpływanie na sposób myślenia innych ludzi i promowanie wartości, które są dla nadawcy lub odbiorcy z jakiegoś powodu ważne. Powód ten niekoniecznie musi być szczytny.

Narracje na temat migracji/uchodźstwa

- 1 Imigranci są śmiertelnie niebezpieczni (gwałcą, roznoszą choroby).
- 2 Nie asymilują się.
- 3 Przyjmujemy ich, ale tylko chrześcijan.
- 4 Trzeba odróżniać uchodźców od imigrantów zarobkowych.
- 5 To są sami starsi/młodzi ludzie, nie będzie z nich żadnego pożytku.
- 6 Kobiety i dzieci mogą zostać, ale mężczyźni niech wracają i walczą o swój kraj.
- 7 Są zagrożeniem dla naszej kultury i porządku społecznego.
- 8 Wśród nich są przebrani za uciekinierów terroryści.
- 9 Nie stać nas na przyjmowanie uchodźców.
- 10 Niech się nimi zajmą inne kraje muzułmańskie.
- 11 Rozwiązaniem sprawy jest zakończenie wojny na Bliskim Wschodzie i gdzie indziej, skąd napływają do Europy uchodźcy.
- 12 Pomagajmy, ale na miejscu.

Na podstawie: <https://szostkiewicz.blog.polityka.pl/2015/09/07/hejt-przeciw-uchodzcom-10-nonsensow/>

Mowa nienawiści jako narracja

Mowa nienawiści, czyli wszelkie formy ekspresji, które mają na celu prześladowanie, poniżenie czy nawoływanie do nienawiści/przemocy w stosunku do jednostki lub grupy na podstawie pewnych (postrzeganych) cech tej osoby lub grupy, takich jak: wiek, wyznanie, płeć, pochodzenie, orientacja seksualna, tożsamość płciowa, narodowość, niepełnosprawność czy inne cechy tożsamości, jest także narracją. Zobaczmy zatem, z czego zbudowana jest narracja będąca mową nienawiści w stosunku do uchodźców/uchodźczyń:

PRZYKŁAD:

Uchodźcy stanowią zagrożenie dla naszej kultury

Struktura narracji: jak wcześniej wspomniano, narracja ma początek, środek (punkt kulminacyjny, dylemat) i zakończenie, które zwykle jest rozwiązaniem. W powyższej wypowiedzi, w warstwie słownej nie widać wszystkich tych elementów, ale musimy pamiętać, że narracja to wszystko, co kryje się również poza warstwą słowną danego tekstu. Można zatem stwierdzić, iż początkiem tej opowieści jest (potencjalne) przybycie uchodźców/uchodźczyń do naszego kraju. Środek tej narracji jest już dosłownie opowiedziany w tekście: jeśli uchodźcy/uchodźczynie przybędą, nasza kultura będzie zagrożona. Z narracji bezpośrednio nie wynika, w jaki sposób będzie zagrożona i co konkretnie się stanie, gdy uchodźcy/uchodźczynie pojawią się w naszym kraju. Z reguły sami dopowiadamy sobie tę treść – a jej kształt wynika z naszej wiedzy na dany temat czy z naszego wcześniejszego doświadczenia. Zakończenie opowieści też nie jest jednoznacznie przedstawione, ale skoro uchodźcy stanowią zagrożenie, rozwiązanie z reguły jest jedno – trzeba się bronić, czyli w tym wypadku, np. nie dopuścić do przyjazdu uchodźców do naszego kraju.

Postaci: W narracji zwykle pojawiają się antagoniści – przeciwnicy, wrogowie i protagoniści – ci, którzy są głównymi bohaterami narracji mogącymi zainicjować zmianę. W naszej narracji o uchodźcach odbiorcy są protagonistami, którzy mogą działać, czyli nie dopuścić do przyjazdu uchodźców do naszego kraju. Antagonistami są uchodźcy.

Kontekst: Każda narracja osadzona jest w konkretnym kontekście społecznym, kulturowym czy politycznym. W naszym przypadku na kontekst składa się wiele elementów: nasilone ruchy migracyjne w Europie, dyskusja w Parlamencie na temat przyjmowania uchodźców, obraźliwe wypowiedzi polityków na temat uchodźców.

Znaczenie: Jaki obraz rzeczywistości chce nam przekazać osoba, która tworzy taką narrację? Jeśli chcemy obronić naszą kulturę, a przez to ocalić siebie samych, musimy zrobić wszystko, aby nie dopuścić do przybycia uchodźców/uchodźczyń do naszego kraju. Uchodźcy/uchodźczynie stanowią dla nas bezpośrednie zagrożenie.

Jak widać z powyższej analizy narracji – mowy nienawiści – ma ona wyraźny wymiar emocjonalny (strach wynikający z zagrożenia), czasowy (było lepiej zanim uchodźcy/uchodźczynie zaczęli/ły przybywać do Europy; teraz jest źle; może być lepiej, jeśli coś zrobimy) oraz przestrzenny (my jesteśmy tu i musimy się bronić, oni są tam i jak będą tu, to będziemy zagrożeni). Narracja ta nie podaje żadnych faktów, niczego o uchodźcach/uchodźczyniach się nie dowiadujemy – nie wiemy, czy stanowią dla nas realne zagrożenie, jaka jest skala zjawiska, kim są osoby przybywające do Europy. To wszystko jest nieważne – ważny jest bowiem przedstawiony obraz świata, dzielący ludzi na swoich (my) i obcych (oni). Oni nie mają prawa do osiedlenia się w naszym kraju, a my mamy prawo bronić naszej tożsamości i kultury. Jest to narracja bardzo opresyjna – ogranicza bowiem innym ludziom możliwość realizacji ich praw człowieka. Przedstawia świat bardzo jednowymiarowo i skupia się na pokazaniu tego, z czym/kim rzekomo walczymy.

Czym są alternatywne narracje?

Alternatywne narracje to narracje, które starają się przeciwdziałać mowie nienawiści poprzez jej zdyskredytowanie i dekonstrukcję oraz proponowanie niewykluczającej wizji świata opartego na wartościach praw człowieka, takich jak: otwartość, wolność, równość, tolerancja i szacunek dla różnorodności. Podstawowym celem alternatywnych narracji opartych na wartościach praw człowieka jest budowanie alternatywnych sposobów myślenia i życia w społeczeństwie poprzez rzucenie wyzwania popularnemu przekazowi, który jest wykluczający i opresyjny dla niektórych grup społecznych. O ile mowa nienawiści stanowi narzędzie opresji, alternatywne narracje są narzędziem emancypacji.

Alternatywne narracje:

- 1 Pozwalają zająć się przyczynami mowy nienawiści.
- 2 Pozwalają pokazać świat, o którym osoby stosujące mowę nienawiści niewiele wiedzą.
- 3 Skupiają się na pokazaniu, jakie wartości wspieramy, a nie przeciwko czemu walczymy.
- 4 Raczej nie koncentrują się na reakcjach na pojedyncze wydarzenia, a skupiają się na kształtowaniu takiego sposobu myślenia, aby utrzymała się proponowana przez nie zmiana widzenia danej kwestii.
- 5 Powinny brać pod uwagę zdanie osób, które doświadczają mowy nienawiści.

Alternatywne narracje proponują zatem odmienny obraz świata niż ten przedstawiany często w mediach lub obecny w rozmowach ze znajomymi. Dają możliwość pokazania naszego stanowiska oraz wyrażenia wartości, które są dla nas ważne.

Alternatywne narracje nie polaryzują społeczeństwa – nie dzielą go na „nas” i „obcych” – skupiają się raczej na krytycznym spojrzeniu na rzeczywistość i zaproponowaniu alternatywnego sposobu myślenia, biorąc pod uwagę fakty i emocje.

Należy pamiętać, iż alternatywne narracje nie zawsze są najlepszym sposobem reagowania na mowę nienawiści. Jeśli mowa nienawiści jest bardzo mocna i jej konsekwencje mogą być niebezpieczne dla konkretnej osoby lub grupy ludzi oraz gdy łamie prawo (np. gdy zawiera groźby karalne), najlepszym sposobem będzie zadbanie o osoby doświadczające mowy nienawiści i zgłoszenie sprawy organom ścigania. W tym wypadku alternatywne narracje nie zadziałają. Alternatywne narracje wykorzystują wiele form czy strategii, czasem bardzo zaskakujących.

Mogą to być:

- 1 teksty,
- 2 kampanie w mediach,
- 3 filmy,
- 4 historie życia konkretnych osób,
- 5 zabawne i pełne humoru historie,
- 6 fotografie.

Katalog form jest otwarty i zależy od naszej wyobraźni.

PRZYKŁAD ALTERNATYWNEJ NARRACJI

Kampania „Przekażmy sobie znak pokoju” (<http://znakpokoju.com>), do której organizacje LGBT zaprosiły przedstawicieli środowisk katolickich. Kampania skierowana jest do osób wierzących i ma na celu przypomnienie, że z wartości chrześcijańskich

wyływa konieczność prezentowania postawy szacunku, otwarcia i życzliwego dialogu wobec wszystkich ludzi, także homoseksualnych, biseksualnych i transpłciowych.

PRZYKŁAD ALTERNATYWNEJ NARRACJI

Kampania WITAMY prowadzona przez Amnesty International (<https://amnesty.org.pl/kampanie/witamy/>) została opracowana w odpowiedzi na problemy, których doświadczają uchodźcy/uchodźczynie, głównie związane z brakiem woli przywódców wielu państw co do przyjęcia uchodźców/uchodźczyń. Kampania zwraca również uwagę na manipulowanie rzeczywistością przez media i polityków, którzy zwykle dehumanizują uchodźców, przedstawiając ich jako „nielegalnych” albo anonimowych „najeźdźców”, którzy są „zagrożeniem dla bezpieczeństwa”.

Kampania skupia się na tym co ludzkie – na przyjmowaniu ludzi, którzy doświadczają niesprawiedliwości czy przemocy oraz cierpią z powodu prześladowań.

Kampania wykorzystuje np. filmy wideo, w których uchodźcy/uchodźczynie opowiadają historie o pozytywnym przyjęciu ich w społecznościach, do których trafili/trafiły. Polecamy obejrzenie filmu *Look Beyond Borders*, który powstał w ramach kampanii: <https://www.youtube.com/watch?v=f7XhrXUoD6U>

Jak tworzyć alternatywne narracje?

Tworzenie alternatywnych narracji może na początku wydawać się trudne. Zanim przystąpimy do procesu ich tworzenia, trzeba pamiętać, że:

1

Alternatywne narracje muszą być... alternatywne – zarówno w formie, jak i treści.

2

Nie należy powielać metod stosowanych przez osoby używające mowy nienawiści. A jeśli się jednak na to zdecydujemy, to nasze narracje muszą wykorzystywać alternatywny sposób przekazu, np. poprzez wykorzystanie humoru.

3

Alternatywne narracje nie poniżają innych ludzi i nie naśmiewają się z nich.

4

Alternatywne narracje skupiają się na promowaniu wartości praw człowieka – nie trzeba tego robić wprost, ale wymowa przekazu powinna być jasna i promować bliskie nam wartości.

5

Alternatywne narracje starają się przeciwdziałać polaryzacji – nie proponują myślenia w kategoriach „my” i „oni”.

6

Alternatywne narracje nie dostarczają „paliwa” tym, którzy stosują mowę nienawiści – jeśli na negatywny przekaz odpowiemy przeciwnym (pozytywnym), to czasem może to napędzić jeszcze większą mowę nienawiści w stosunku do grupy, której mowa nienawiści dotyczy lub może sprawić, iż mowa nienawiści zostanie użyta przeciwko nam.

Alternatywne narracje nie są więc prostą odpowiedzią na atak, ale stwarzają możliwość do spojrzenia na problem, sytuację, grupę czy osobę z zupełnie innej strony.

Tworzenie alternatywnych narracji wymaga wiedzy dotyczącej praw człowieka, dlatego bardzo ważne jest, aby przed ich tworzeniem dowiedzieć się więcej na temat praw człowieka, czy np. sytuacji uchodźców/uchodźczyń. W tej publikacji znajdziecie kilka przykładów warsztatów dotyczących tej problematyki.

Tworzenie alternatywnych narracji można podzielić na kilka etapów:

ETAP 1: ANALIZA MOWY NIENAWIŚCI

- 1 Czym jest mowa nienawiści?
- 2 Kogo dotyczy?
- 3 Czy treść to fakty czy opinie?
- 4 W jaki sposób sytuacja społeczno-polityczna sprzyja tworzeniu mowy nienawiści?
- 5 Jaki obraz świata promuje?
- 6 Jakie wywołuje emocje?

ETAP 2: TWORZENIE PRZEKAZU/NARRACJI

- 1 Jakie wartości chcemy promować?
- 2 Jaki świat chcemy pokazać?
- 3 Do kogo chcemy dotrzeć poprzez nasz przekaz?
- 4 Jaka jest jego treść?
- 5 Jaki będzie jego ton?
- 6 Kogo warto zaangażować do naszej pracy?
- 7 Jaka forma jest najlepsza dla naszego przekazu? (wideo, memy, obrazki, tekst, itd.)
- 8 Gdzie zamieścimy nasz przekaz?

Pamiętajmy, że alternatywne narracje patrzą na problem przedstawiony w mowie nienawiści całościowo i mają pokazywać alternatywny sposób widzenia świata, a nie skupiać się na odpowiedzi

na konkretny post na Facebooku. Do tworzenia alternatywnych narracji warto zaangażować inne osoby, takie jak: dziennikarze/dziennikarki, osoby pracujące w mediach czy youtuberzy/youtuberki.

ETAP 3: PLAN DZIAŁANIA

- 1** Jaki jest kalendarz naszych działań?
- 2** Kto i kiedy będzie za poszczególne działania odpowiadał/odpowiadała?
- 3** Jak rozpoczniemy nasze działania i jak je zakończymy?

ETAP 4: MONITORING I EWALUACJA

- 1** Co należy ulepszyć/poprawić?
- 2** Jak zwiększyć zasięg naszych działań?
- 3** Jak je promować?
- 4** Czego się nauczyliśmy/nauczyłyśmy?
- 5** Czy i jak kontynuować nasze działania?

Zanim przeprowadzisz zajęcia z młodzieżą

Alternatywne narracje, które pokazują inny obraz świata niż ten przedstawiony w mowie nienawiści, są oparte na wartościach praw człowieka, takich jak *wolność*, *równość*, *sprawiedliwość*, *niedyskryminacja* czy *solidarność*. Przygotowanie alternatywnych narracji wymaga więc od młodych ludzi zrozumienia, czym są prawa człowieka. Dobrze więc zacząć tworzenie alternatywnych narracji od warsztatów edukacji praw człowieka.

Prawa człowieka to prawa przysługujące każdej osobie na świecie bez względu na to, kim jest i co robi, tak by mogła żyć godnie. Prawa i wolności to m.in. prawo do życia, prawo do bezpieczeństwa osobistego, wolność od tortur i niehumanitarnego traktowania, wolność od dyskryminacji, prawo do sprawiedliwego procesu sądowego czy prawo do godnych warunków życia. Nie trzeba spełniać żadnych wymagań, aby posiadać te prawa – przysługują one każdej osobie tylko ze względu na fakt, że jest człowiekiem. Są one takie same dla wszystkich ludzi bez względu na kolor skóry, płeć, orientację seksualną, wyznanie, pochodzenie etniczne, społeczne, narodowe czy przekonania polityczne. Z jednej strony, prawa człowieka to gwarancje prawne, zapisane w wielu międzynarodowych, regionalnych i krajowych dokumentach (takich jak Powszechna Deklaracja Praw Człowieka); z drugiej strony – wartości takie jak: wolność, równość, sprawiedliwość czy niedyskryminacja. Prawa człowieka są niepodzielne i powszechne dla wszystkich ludzi. Są fundamentem demokracji, społeczeństwa obywatelskiego, wolności, sprawiedliwości oraz pokoju.

Edukacja praw człowieka – (ang. *HRE* – *Human Rights Education*) to różnorodne działania, mające na celu przekazywanie wiedzy o prawach człowieka, kształtowanie postaw opartych na

wartościach praw człowieka oraz rozwijanie umiejętności podejmowania działań w ich obronie. Według Amnesty International edukację praw człowieka należy rozumieć jako:

edukację o prawach człowieka (dokumenty, zasady, podstawowe standardy),

edukację na rzecz praw człowieka (praktykowanie praw człowieka w codziennym życiu, upominanie się o prawa swoje i innych ludzi),

edukację poprzez prawa człowieka (prowadzoną za pomocą działań włączających, opartych na szacunku oraz aktywnym uczestnictwie).

Warsztaty edukacji praw człowieka, w następstwie których młodzi ludzie przygotowują alternatywne narracje w odpowiedzi na mowę nienawiści w Internecie są też okazją do zwiększenia kompetencji medialnych, które pomagają krytycznie spojrzeć na media cyfrowe.

Edukacja medialna w dzisiejszym świecie bardzo szybko się zmienia, tak samo jak zmienia się Internet i media cyfrowe. Kiedyś mówiono o edukacji medialnej 1.0, gdy Internet nie był aż tak szeroko dostępny, a strony internetowe były raczej statyczne. Później, wraz z pojawieniem się mediów społecznościowych, gdy Internet stał się miejscem interakcji, edukacja medialna musiała odpowiedzieć na tę zmieniającą się rzeczywistość (edukacja medialna 2.0). Dziś mówimy już o edukacji medialnej 3.0, która bierze pod uwagę rozwój sztucznej inteligencji, algorytmów, Internetu rzeczy (inteligentne przedmioty) czy big data. Współcześnie odchodzi się w edukacji medialnej od kształcenia ściśle technicznych umiejętności, a skupia się raczej na umiejętności krytycznej analizy mediów czy nawet całego ekosystemu medialnego (firmy internetowe i medialne) oraz na umiejętnościach związanych z zarządzaniem prywatnością w sieci.

W przypadku alternatywnych narracji kluczowe wydaje się kształcenie umiejętności krytycznego myślenia. Internet sprawił, iż każdego dnia bombardowani jesteśmy ogromną ilością informacji i danych. Wszystko to powinno podlegać krytycznej ocenie i weryfikacji, a do tego potrzebna jest umiejętność

krytycznego myślenia, aby np. umieć odróżnić, czy coś jest prawdą czy fałszem. Jest ona również kluczowa w analizie mowy nienawiści, pozwala bowiem na ocenę pojawiających się w niej przekonań czy stereotypów. Dzięki krytycznemu myśleniu możemy weryfikować wiarygodność przekazu medialnego, w tym jego treści czy źródła. Wcześniej przedstawiona metoda tworzenia i analizowania narracji może być wykorzystana jako metoda kształcenia umiejętności krytycznego myślenia.

Tworzenie alternatywnych narracji i zamieszczanie ich w sieci to nie tylko okazja do kształcenia kompetencji medialnych czy cyfrowych młodych ludzi; to również szansa na takie kształcenie dla osób prowadzących zajęcia z młodzieżą.

Poniżej znajdziecie Europejski Standard Edukacji Medialnej i Cyfrowej dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą, przygotowany przez organizacje z siedmiu państw europejskich, które zajmują się tą problematyką. Przeczytajcie i oceńcie swoje kompetencje – zobaczcie, na co zwrócić uwagę i pomyślcie, jak zaplanować swój własny proces uczenia się nowych kompetencji.

Ćwiczenia

UWAGA: Przed ćwiczeniami zamieszczonymi w tym rozdziale warto przeprowadzić zajęcia dotyczące problematyki uchodźstwa i praw człowieka. Propozycje scenariuszy takich zajęć znajdziecie np. w:

- Szanuj moje prawa, szanuj moją godność. Moduł IV – Prawa uchodźców, uchodźczyń, migrantów i migrantek – https://amnesty.org.pl/wp-content/uploads/2019/09/Amnesty_modul-4-prawa-uchodzcow-uchodzczyzn.pdf
- Pomocnik dydaktyczny. O migracjach, prawach człowieka i zrównoważonym rozwoju – <https://amnesty.org.pl/wp-content/uploads/2019/03/POMOCNIK-DYDAKTYCZNY-o-migracjach-prawach-czlowieka-i-zrownowazonym-rozwoju.pdf>
- Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi. Pakiet materiałów edukacji praw człowieka – <https://amnesty.org.pl/wp-content/uploads/2016/07/Wszyscy-ludzie-rodza-sie-wolni-i-rowni-pakiet-materialow-edukacji-praw-czlowieka.pdf>

1

Korzystanie z informacji

Wyszukuję, analizuję, porównuję i krytycznie oceniam informacje.

2

Tworzenie komunikatów medialnych

Umiem tworzyć i krytycznie odbierać teksty medialne (filmy, fotografie, plakaty, sztukę wideo).

Korzystam z różnych narzędzi medialnych, sprzętu i aplikacji.

Eksperymentuję z nowymi technologiami i innowacyjnym wykorzystaniem mediów.

3

Bezpieczne i aktywne korzystanie z mediów

Znam zagrożenia związane z korzystaniem z mediów i umiem dbać o własne bezpieczeństwo.

Przestrzegam prawa w korzystaniu z sieci (np. prawo autorskie, ochrona danych i wizerunku).

Rozumiem różne modele biznesowe mediów i wiem, jaką rolę odgrywa w nich reklama i zbieranie danych o użytkownikach.

Przestrzegam netykiety i standardów etycznych w komunikacji.

Dbam o swoją prywatność.

Dbam o bezpieczeństwo młodzieży.

Wykorzystuję media do działań społecznych.

4

Rozumienie praktyk medialnych młodzieży

Wiem, w jaki sposób młodzi ludzie korzystają z mediów i co wpływa na ich wybór (np. wiek, płeć, czynniki społeczno-kulturowe).

Wiem, gdzie szukać informacji i materiałów związanych z edukacją medialną.

Umiem konstruktywnie odpowiedzieć na obawy nauczycieli i rodziców związane z korzystaniem z mediów przez młodzież.

5

Umiejętności trenerskie i rozwój

Umiem krok po kroku zaplanować działanie edukacyjne, np. warsztat, festiwal.

Rozwijam swoje umiejętności i wiedzę.

Projekt współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

Tekst odzwierciedla wyłącznie poglądy jego autorów i w żaden sposób nie może zostać uznany za wyraz poglądów Komisji Europejskiej.

ĆWICZENIE 1

KOMORA I BAŃKA

CELE:

- 1** poznanie i zrozumienie terminów „bańka filtrująca” i „komora pogłosowa”
- 2** kształcenie umiejętności krytycznego korzystania z mediów społecznościowych
- 3** refleksja na temat roli mediów w naszym życiu

INSTRUKCJE:

Powiedz osobom biorącym udział w warsztatach, iż podczas ćwiczenia będą miały szansę wyrazić swoje zdanie na temat mediów, w tym mediów społecznościowych.

- 1** Przygotuj salę: ćwiczenie powinno odbywać się w miejscu, w którym jest dużo wolnej przestrzeni – może to być sala szkolna bez krzeseł i ławek lub korytarz. Na jednym końcu połóż kartkę z napisem ZGADZAM SIĘ, a na drugim NIE ZGADZAM SIĘ.
- 2** Wy tłumacz, iż będziesz czytać stwierdzenia, a zadaniem uczestników/uczestniczek jest zajęcie miejsca na linii pomiędzy napisami ZGADZAM SIĘ i NIE ZGADZAM SIĘ. Mogą stanąć w dowolnym miejscu, zgodnie z tym, na ile zgadzają lub nie zgadzają się ze stwierdzeniem. Podczas zajmowania miejsc osoby biorące udział w ćwiczeniu nie powinny się z nikim konsultować. Tę część ćwiczenia należy wykonać w ciszy.
- 3** Czytaj każde stwierdzenie osobno. Jak je przeczytasz, daj uczestnikom/uczestniczkom trochę czasu na zajęcie miejsc. Jak już to zrobią, poproś chętne osoby o wyjaśnienie, dlaczego zajęły taką właśnie pozycję. Powiedz osobom biorącym udział w ćwiczeniu, że jeśli podczas tej części ćwiczenia zmienią zdanie, mogą zmienić swoją pozycję. Kontynuuj ćwiczenie, odczytując kolejne stwierdzenia.
- 4** Wy tłumacz osobom uczestniczącym w ćwiczeniu pojęcia: bańka filtrująca i komora pogłosowa.
- 5** Po przeprowadzonym ćwiczeniu porozmawiaj z uczestnikami/uczestniczkami. Możesz zadać następujące pytania:
 - Które ze stwierdzeń było dla was najtrudniejsze? Dlaczego?
 - Dlaczego media mają wpływ na to, co myślimy o świecie?
 - Jak media wpływają na nasz sposób widzenia świata? Podajcie przykłady.
 - Jak media wzmacniają stereotypy i uprzedzenia?
 - Czy byliście/byłyście świadomi/świadome istnienia zjawiska bańki filtrującej? Czy jej doświadczacie?
 - Jak zjawiska bańki filtrującej i komory pogłosowej mogą wpływać na nasz sposób widzenia świata?
 - Jak można się ustrzec przed tymi zjawiskami?

STWIERDZENIA:

- 1** Większość tego, co wiemy dzisiaj o świecie, pochodzi z mediów (społecznościowych).
- 2** Media pozwalają nam zrozumieć świat.
- 3** Media prezentują rzeczywistość taką, jaka jest.
- 4** Ludzie szukają w mediach głównie informacji, które potwierdzają ich własny punkt widzenia.
- 5** To, co znajdujemy w mediach odzwierciedla punkt widzenia ich właścicieli.
- 6** Media społecznościowe są wiarygodnym źródłem informacji.
- 7** Najwięcej przemocy jest dzisiaj w Internecie.

BAŃKA FILTRUJĄCA

– sytuacja, w której użytkownik/ użytkowniczka Internetu otrzymuje spersonalizowane informacje (lub wyniki wyszukiwania) w różnych miejscach w Internecie (wyszukiwarki internetowe, media społecznościowe). Informacje te podsuwane są użytkownikowi/ użytkowniczce przez algorytmy, które dostosowują treści na podstawie wcześniejszych zachowań danej osoby w Internecie. Sytuacja ta sprawia, że osoby widzą głównie to, co algorytmy uważają, że chcą widzieć. Przykładowo, jeśli w mediach społecznościowych szukają informacji na temat konkretnej partii politycznej, po jakimś czasie wyświetlają im się informacje dotyczące głównie właśnie tej opcji politycznej. Sytuacja ta sprawia, iż tracimy dostęp do innych informacji, przez co nasze poznawanie rzeczywistości zostaje drastycznie zaburzone.

KOMORA POGŁOSOWA

– w przeciwieństwie do bańki filtrującej, która jest wynikiem działania algorytmów, komora jest wynikiem naszego działania. Tworzymy ją, odwiedzając tylko takie miejsca w Internecie, w których znajdujemy informacje wzmacniające nasz punkt widzenia. Chcemy w ten sposób potwierdzić, iż nasze poglądy na daną sprawę są prawdziwe i właściwe. Możemy to robić poprzez odwiedzanie stron internetowych czy grup w mediach społecznościowych, które skupiają osoby myślące podobnie do nas i powtarzające takie same opinie. W ten sposób włączamy się do dyskusji, w których możemy wzmacniać swoje stereotypy i uprzedzenia.

ĆWICZENIE 2

MŁODA WIKIPEDIA

CELE:

- 1 analiza zjawiska mowy nienawiści
- 2 kształcenie umiejętności twórczej pracy opartej na współpracy

INSTRUKCJE:

- 1 Spytaj osoby biorące udział w zajęciach, czy korzystają z Wikipedii. Jak często? Czego w niej najczęściej szukają? Kiedy z niej korzystają? Czy, według nich, Wikipedia jest wiarygodnym źródłem informacji?
- 2 Po krótkiej dyskusji, powiedz uczestnikom/uczestniczkom, aby wyobrazili/wyobraziły sobie, iż są zespołem opracowującym hasło *mowa nienawiści* w specjalnej edycji Wikipedii dla młodych ludzi. Możesz pokazać przykładowe hasło w Wikipedii, aby uczestnicy/uczestniczki mieli/miały jasność, jak ono wygląda. Zwróć uwagę nie tylko na samo hasło, ale też na odnośniki w tekście. Powiedz, że ty będziesz sekretarzem zespołu i twoja rola będzie skupiała się na organizacji pracy. Możesz zacząć od dyskusji na temat tego, czym jest mowa nienawiści.
- 3 Rozpocznij dyskusję z całym zespołem na temat tego, jakie sekcje powinny znaleźć się w hasle redagowanym przez młodzież, np. ogólna definicja, przyczyny mowy nienawiści, formy mowy nienawiści, mowa nienawiści online i offline, sprawcy mowy nienawiści, wpływ mowy nienawiści na osoby, które jej doświadczają, jak przeciwdziałać mowie nienawiści.
- 4 Podziel grupę na tyle mniejszych zespołów, ile sekcji w hasle zdecydowaliście/zdecydowałyście się opracować. Przypomnij osobom biorącym udział w ćwiczeniu, że jest to Wikipedia dla młodych ludzi, dlatego język i forma przekazu powinny być dostosowane właśnie do tej grupy odbiorców/odbiorczyń.
- 5 Każdy zespół opracowuje jedną sekcję. Możecie to robić na flipchartach lub na komputerach (np. poprzez współdzielone dokumenty, aby każda osoba w grupie miała do nich dostęp).

6 Po ok. 20 minutach grupy wymieniają się sekcjami, które opracowywały. Teraz ich zadaniem będzie przeredagowanie sekcji opracowanej przez inną grupę: mogą zmienić, dodać lub usunąć treści.

7 Po zakończonej pracy, poproś grupy o odczytanie zredagowanych przez siebie sekcji i rozpocznij dyskusję. Możesz zadać następujące pytania:

- Czy podoba wam się opracowana przez was definicja mowy nienawiści?
- Czy definicja jest dostosowana do grupy odbiorców, czyli młodzieży? Co na to wskazuje?
- Jakie trudności napotkaliście podczas tworzenia definicji?
- Czy Wikipedia jest wiarygodnym źródłem informacji? Jak często z niej korzystacie? Czego w niej szukacie?
- Co sprawia, że informacje podane w hasłach w Wikipedii mogą być bardziej wiarygodne?
- Czy wspólne tworzenie definicji sprzyja uwiarygodnieniu podanych w niej informacji? Jakie są plusy, a jakie minusy takiego sposobu tworzenia treści?

ĆWICZENIE 3

MOWA NIENAWIŚCI W DZIAŁANIU

CELE:

- 1** analiza różnych przykładów mowy nienawiści dotyczącej uchodźców/uchodźczyń
- 2** kształcenie umiejętności rozpoznawania mowy nienawiści

INSTRUKCJE:

- 1** Podziel grupę na mniejsze zespoły kilkuosobowe. Najlepiej, aby liczba zespołów była parzysta. Każdej grupie daj kopertę ze stwierdzeniami (stwierdzenia należy porozcinać w osobne paski).
- 2** Każda grupa ma za zadanie przedyskutować otrzymane stwierdzenia i ułożyć je w formie rankingu diamentowego. Na samej górze powinno się znaleźć stwierdzenie, które jest „najmocniejsze” – stanowi przykład bardzo obraźliwej mowy nienawiści, na samym dole – stwierdzenie, które jest „najśłabsze”, gdy chodzi o formę przekazu, a pomiędzy nimi te o różnej sile przekazu od najmocniejszego do najśłabszego.
- 3** Gdy osoby uczestniczące skończą pracę, połącz dwie grupy razem (jeśli początkowo osoby tworzyły 4 grupy, stwórz z nich 2 grupy). Uczestnicy/uczestniczki z dwóch różnych grup powinni teraz porównać swoje rankingi i wytłumaczyć, dlaczego poszczególne stwierdzenia znalazły się w danych miejscach w rankingu.
- 4** Po zakończonym ćwiczeniu przedyskutuj z grupą następujące zagadnienia:
 - Jak podejmowano decyzje w grupie?
 - Czy wasze rankingi bardzo się różniły? Co was zaskoczyło?
 - Dlaczego, szczególnie w mediach społecznościowych, jest tak dużo mowy nienawiści dotyczącej uchodźców/uchodźczyń?
 - Jak rozpoznać mowę nienawiści?
 - Jaki świat przedstawiają przykłady mowy nienawiści zastosowane w ćwiczeniu?
 - Jaki może mieć to wpływ na sposób postrzegania uchodźców/uchodźczyń?

RANKING DIAMENTOWY

STWIERDZENIA:

- 1** Odeśłać ich do domu! Nie potrzebujemy tych brudasów tutaj!
Komentarz prywatnej osoby pod wpisem Premiera na temat uchodźców na jego oficjalnej stronie na Facebooku
- 2** Uchodźcom chodzi przecież tylko o świadczenia socjalne. Nic więcej!
Post na Facebooku zamieszczony przez posła partii będącej u władzy
- 3** Uchodźcy są jak psy – im więcej im dajesz, tym więcej chcą!
Tytuł artykułu na stronie internetowej skrajnie prawicowej organizacji młodzieżowej
- 4** Niedługo będziemy się czuć jak obcy we własnym domu. Muzułmańscy uchodźcy po prostu do nas nie pasują.
Komentarz na stronie internetowej popularnej gazety (zamieszczony przez prywatną osobę pod artykułem mówiącym o sytuacji uchodźców w Polsce)
- 5** Trzeba wykorzystać wszelkie dostępne środki, aby się ich stąd pozbyć!
Wpis o uchodźcach na blogu znanej celebrytki
- 6** Zabicie uchodźcy to nie grzech!
Tweet zamieszczony przez prywatną osobę mającą 2400 znajomych
- 7** Obowiązkiem każdego rządu jest chronić obywateli i nie pozwolić na wjazd uchodźców do naszego kraju.
Stwierdzenie wygłoszone przez Premiera podczas wywiadu zamieszczonego na YouTube
- 8** Uchodźcy nigdy nie zintegrują się ze społeczeństwem polskim.
Stwierdzenie wygłoszone przez znanego socjologa podczas wywiadu w TV (film jest dostępny na YouTube)
- 9** Przerobimy was na kebab i sami będziecie to żreć!
Komentarz prywatnej osoby na Facebooku pod linkiem do artykułu o zniszczeniu baru prowadzonego przez imigrantów z Turcji

Stwierdzenia należy ułożyć w formie rankingu diamentowego:

1		
2	3	
4	5	6
7	8	
9		

ĆWICZENIE 4

CELE:

- 1 refleksja nad mową nienawiści i proponowaną przez nią wizją świata
- 2 analiza przykładów mowy nienawiści i alternatywnych narracji dotyczących uchodźców/uchodźczyń
- 3 zrozumienie czym jest alternatywna narracja

NIENAWISTNA NARRACJA/ ALTERNATYWNA NARRACJA

INSTRUKCJE:

- 1 Przygotuj przykład mowy nienawiści dotyczącej uchodźców/uchodźczyń. Możesz wykorzystać jeden z przykładów z ćwiczenia „Mowa nienawiści w działaniu. Przygotuj także przykłady alternatywnej narracji, np. film „Look beyond Borders” (https://www.youtube.com/watch?time_continue=121&v=f7XhrXUoD6U).
- 2 Przypomnij grupie definicję *narracji* oraz powiedz, czym jest alternatywna narracja. Znajdziesz je w pierwszej części tej publikacji. Podziel grupę na dwa zespoły i daj jednemu z nich przykład mowy nienawiści dotyczącej problematyki uchodźczej a drugiemu przykład alternatywnej narracji. Jeśli grupa jest duża, podziel ją na cztery mniejsze zespoły. W tej sytuacji, dwa zespoły będą pracowały z przypadkiem mowy nienawiści, a dwa z alternatywną narracją. Powiedz grupom, iż ich zadaniem będzie przeanalizowanie przykładów narracji, używając schematu, który znajdziesz w Karcie „Krytyczne myślenie w praktyce”. Praca grup będzie przebiegała w trzech etapach:
 - 1) analiza,
 - 2) ocena,
 - 3) interpretacja.Osoby biorące udział w ćwiczeniu powinny starać się odpowiedzieć na wszystkie pytania zawarte w Karcie. Wyjaśnij jednak, iż znalezienie odpowiedzi na niektóre pytania może być trudne. Powiedz, że nie ma dobrych i złych odpowiedzi. Osoby biorące udział w ćwiczeniu powinny po prostu wyrazić swoje zdanie.
- 3 Po zakończonej pracy, poproś zespoły o przedstawienie rezultatów na flipcharcie. Podsumuj ich pracę – zwróć uwagę na podobieństwa i różnice wynikające z analizy.
- 4 Zakończ ćwiczenie krótkim omówieniem. Możesz zadać następujące pytania.
 - Co sprawiało wam największe problemów podczas waszej pracy?
 - Czy wasze zdania były podzielone, czy raczej zgodne?
 - Jaki obraz świata buduje mowa nienawiści? Opiszcie go.
 - Jaki obraz świata proponuje alternatywna narracja? Opiszcie go.
 - Czy alternatywna narracja dotycząca uchodźców/uchodźczyń może zmieniać opinie na ich temat? Dlaczego tak/nie? Kiedy może być ona efektywna w zmianie opinii i postaw?
 - Czy i w jaki sposób alternatywne narracje mogą przeciwdziałać stereotypom i uprzedzeniom?

KARTA „KRYTYCZNE MYŚLENIE W PRAKTYCE”

Spróbujcie przeanalizować przykład, który macie przed sobą, w następujący sposób:

ANALIZA

- TREŚĆ:**
- O czym jest przekaz?
 - Czy treść jest nasycona emocjonalnie?
- ŹRÓDŁO:**
- Skąd pochodzi przekaz?
 - Co wiemy o źródle? Jakie informacje są dostępne na jego temat?
- KONTEKST:**
- W jakim kontekście społecznym, politycznym czy historycznym pojawia się przekaz (np. nienawistne wypowiedzi polityków na temat uchodźców, dyskusja w parlamencie na temat uchodźców)?
 - Jakie uczucia wywołuje przekaz u odbiorców i odbiorczyń?

OCENA

- TREŚĆ:**
- Czy w przekazie pojawiają się fakty czy opinie?
 - Jeśli są to fakty, to jak można je zweryfikować?
- ŹRÓDŁO:**
- Na ile wiarygodne jest źródło?
 - Gdzie pierwotnie pojawił się przekaz?
- KONTEKST:**
- Jaki jest związek treści przekazu z aktualną sytuacją dotyczącą problematyki uchodźstwa?

INTERPRETACJA

- TREŚĆ:**
- Jakie wartości promuje przekaz?
 - Jaka jest wizja świata przedstawiona w przekazie?
 - Do podjęcia jakich działań zachęca przekaz?
- ŹRÓDŁO:**
- W jaki sposób typ źródła ma związek z główną ideą treści?
- KONTEKST:**
- Jaki jest związek treści przekazu z dominującą w mediach narracją na temat zjawiska uchodźstwa?
 - Czy przekaz wzmacnia, czy osłabia dominującą narrację?

Opracowano na podstawie: Grzegorz Ptasek, 2019, Edukacja medialna 3.0. Krytyczne rozumienie mediów cyfrowych w dobie Big data i algorytmizacji, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

ĆWICZENIE 5

ALTERNATYWNA NARRACJA – TWORZENIE

CELE:

- 1 refleksja nad wartościami alternatywnego przekazu medialnego
- 2 zwiększanie umiejętności twórczej pracy w zespole

INSTRUKCJE:

- 1 Powiedz osobom biorącym udział w zajęciach, iż ich zadanie będzie polegało na stworzeniu alternatywnych narracji związanych z sytuacją uchodźców/uchodźczyń.
- 2 Przypomnij uczestnikom/uczestniczkom, czym jest alternatywna narracja i jakie są jej cechy. Znajdziesz je w podrozdziale „Jak tworzyć alternatywne narracje?”. Powiedz im także, iż wszystkie pomysły są mile widziane. Liczy się kreatywność, ale także prostota przekazu.
- 3 Przeprowadź osoby biorące udział w zajęciach przez proces tworzenia alternatywnych narracji, szukając odpowiedzi na pytania zamieszczone poniżej, pamiętając, że alternatywne narracje patrzą na problem przedstawiony w mowie nienawiści całościowo i mają pokazywać alternatywny sposób widzenia świata, a nie skupiać się na odpowiedzi na konkretny post na Facebooku:
 - Jakie wartości chcemy promować?
 - Jaki świat chcemy pokazać?
 - Do kogo chcemy dotrzeć poprzez nasz przekaz?
 - Jaka jest treść naszego przekazu? (treść można np. przekazać poprzez obrazki, nie trzeba robić tego słownie)
 - Jaki będzie ton naszego przekazu?
 - Kogo warto zaangażować do naszej pracy?
 - Jaka forma jest najlepsza dla naszego przekazu? (video, memy, obrazki, tekst, itd.)
 - Gdzie zamieścimy nasz przekaz?
- 4 Praca może być wykonywana w mniejszych grupach, jeśli uważasz, że będzie wtedy bardziej efektywna. Możesz skupić się na konkretnej tematyce czy treści lub formie, którą można wykorzystać w tworzeniu alternatywnej narracji, np.: relacje międzyludzkie, emocje, apel do innych młodych ludzi, humor itp.
- 5 Po zakończonej pracy, omówcie zaproponowane alternatywne narracje i porozmawiajcie, jak je wdrożycie w życie.

AMNESTY
INTERNATIONAL

